

Kennisflits Dierenwelzijn

Welzijn: een beter varkensleven in theorie en praktijk

Bijna iedereen in Nederland vindt wel dat varkens een beter leven verdienen, maar bijna niemand wil voor dat doel meer betalen voor een karbonade of onse ham. Die harde waarheid heeft vernieuwing en verbetering in de varkenshouderij lang in

de weg gestaan. Boeren, dierenbeschermers en andere betrokkenen verschansten zich in hun eigen schuttersputjes en zaten zich daar vooral te ergeren aan het onbegrip van de anderen voor hun positie.

Zo bleef het tot aan de verwoestende varkenspest-epidemie van 1997. Die bracht zoveel maatschappelijke verontwaardiging teweeg dat een doorbraak mogelijk werd. Het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) bracht betrokkenen van allerlei slag samen, van de branchevereniging LTO tot de Dierenbescherming en van dierwetenschappers tot sociologen en milieuspecialisten, met als opdracht: bedenk hoe de veehouderij beter kan zonder je meteen te bekommeren om de beperkingen van de alledaagse werkelijkheid. Uit die vrije verkenningen kwamen zes grote projecten voort, elk met een bijzondere band met een van de bij de veehouderij betrokken partijen. Een van die projecten was Diergericht ontwerpen, waaruit de Welzijn-benadering van de varkenshouderij ontstond.

Het oogpunt van het varken

Welzijn is een lastig, complex begrip, waarbij allerlei ethische, emotionele economische en praktische elementen in steeds wisselende mate meetellen. Welzijn is een eenvoudige, hanteerbare versie ervan: we kijken uitsluitend naar de behoeften van het dier. Wat wil het varken? In welke omgeving voelt het zich prettig? Onder welke omstandigheden floreert een varken het best? Meer niet.

Er vindt dus geen traditionele belangenafweging plaats, het gaat uitsluitend om het op aanvaardbaar peil brengen van het varkensbestaan. Daarmee ontstaat een ook maat-

schappelijk stevige basis voor verder zoeken naar verbeteringen in andere, bijvoorbeeld organisatorische of economische opzichten.

Binnen dat strikt diergerichte kader zoeken we meteen ook naar praktische vertalingen van onze bevindingen binnen het huidige kostprijsstelsel, het Welzijn concept. Zo stellen we boeren in staat om het leven van hun dieren daadwerkelijk te verbeteren zonder dat de markt of de consument er iets van merken, en bestaande kansen te benutten die nu onbenut blijven. Denk bijvoorbeeld aan meer wroetmogelijkheden en huisvesting in grotere groepen.

Onderzoek anders

Waar praktijkonderzoek zich normaal alleen richt op het ontwikkelen en beschikbaar maken van technische

oplossingen voor problemen, en fundamenteel onderzoek vooral dient om de wetenschap verder te brengen, heeft Welzijn een ander hoofddoel: het wakker schudden en in beweging brengen en houden van alle bij de varkenshouderij betrokken partijen. Echte innovatie bestaat immers niet bij de gratie van techniek alleen, ze is ook afhankelijk van wet- en regelgeving, handelsverbanden en culturele elementen, zoals opvattingen over wat aanvaardbaar is en het beeld dat van een dier bestaat.

Tegelijkertijd biedt Welzijn zowel openingen voor kleine ideeën, uitvindingen en probeersels die op korte termijn vrucht afwerpen, als ook weidser innovatieve perspectieven waarop partijen zich gezamenlijk globaal kunnen richten – bijvoorbeeld het einde van het welzijnsprobleem.

Comfort Class

Een voorbeeld van hoe dat uitpakt is de op het Welzijn-principe gebaseerde Comfort Class-concept, waarmee LTO en de Dierenbescherming gezamenlijk hethuisvestingsprobleem zijn gaan aanpakken. Sinds het voorjaar van 2006 staat in Raalte een Comfort Class proefstal, een experimentele stal die zo goed mogelijk is ingericht op de behoeften van de op gezelschap gestelde, scharrelende luilak die een varken van nature nu eenmaal is. Dat betekent in grote lijnen: voldoende veilige plaats om te rusten, voldoende mogelijkheden om te scharrelen en te wroeten, en dat alles in elkaars gezelschap en in een prettig klimaat.

We onderzoeken hier of het wel-

zijn van varkens in zo'n stal ook echt vooruitgaat. Maar al is het dus vooral een onderzoekstal, varkenshouders kunnen de proefstal bezoeken en in de praktijk zien welke elementen zij kunnen overnemen – dat ligt voor elke varkenshouder anders: wie een nieuwe stal bouwt, heeft bijvoorbeeld andere mogelijkheden dan iemand die in een bestaand gebouw verbeteringen wil aanbrengen.

De inrichting van de Raaltense stal is flexibel, om verschillende varianten te kunnen uitproberen. De proefstal is immers geen eindstation, maar weerspiegelt de huidige stand van de ontwikkelingen. Nieuwe hypothesen, inzichten en onderzoeksresultaten kunnen er worden uitgetest en op hun praktische houdbaarheid getoetst.

Succes betekent dat varkenshouders elementen uit de proefstal in hun echte bedrijf overnemen. Tegelijk geeft het project LTO, de Dierenbescherming en Wageningen UR de kans om gezamenlijk constructief en innovatief bezig te zijn en hun verantwoordelijkheden zichtbaar voor de rest van de samenleving waar te maken: LTO door interesse te laten blijken in maatschappelijk verantwoord ondernemen, de Dierenbescherming door zich bereid te betonen tot het helpen zoeken naar en ontwikkelen van praktisch haalbare oplossingen. Wageningen UR draagt onder meer haar kennis en contacten bij op het gebied van dierexpertise en innovatieprocessen ■

Wie wat waar

Officiële projecttitel: Welzijn/Welzijn

Contactpersoon: Karel de Greef, Animal Sciences Group, Wageningen UR (Karel.deGreef@wur.nl)

Looptijd: 1 januari 2004 t/m 31 december 2007.

Deelnemers: Animal Sciences Group, Wageningen UR; Landbouw Economisch Instituut (LEI); Dierenbescherming, LTO; Nutreco; Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV); diverse veehouders en ketenpartijen.